

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de redactie; deze behoudt zich het recht voor de stukken te bekorten)

Ernstige hemolytische transfusiëreactie zonder in het serum aantoonbare antistoffen

In het artikel van de collegae KURSTJENS en KUNST (1974) wordt door hen gesteld dat cellulaire immuniteit wellicht een rol speelt in de verkorte overleving van donor-erythrocyten. Op zich is dit een interessante gedachte, die echter niet bewezen is omdat de gekweekte lymfocyten van patiënte niet stimuleerbaar bleken te zijn met donor-erythrocyten.

Wat er precies bij deze lymfocyten-stimulatie-test is verricht, komt niet zo duidelijk naar voren. Zo is het bekend uit recente onderzoeken bij patiënten met idiopathische trombocytopenische purpura (ITP) dat cellulaire immuniteit hierbij een rol speelt (PIESSENS e.a. 1970; CLANCY 1972; HANDIN e.a. 1973). Aangetoond werd, dat gekweekte lymfocyten van ITP-patiënten konden worden gestimuleerd door eigen (autologe) trombocyten. Ook trombocyten van gezonde donoren waren in staat autologe lymfocyten te stimuleren, echter alleen ná incubatie met ITP-serum (HANDIN e.a. 1973). Serum of trombocyten alléén waren niet in staat de lymfocyten tot een blastaire transformatie te stimuleren.

Aangenomen moet worden, dat er in het serum van ITP-patiënten een antistof circuleert die zich aan de trombocyt hecht en dit trombocyt-antistof-complex (zg. immuun-complex) kan vervolgens de lymfocyten stimuleren, wat in vivo kan leiden tot thrombocytolysis. Eveneens is aangetoond, dat ook een erythrocyt-antistof-complex perifere lymfocyten kan stimuleren (MÖLLER 1969).

Het is derhalve interessant van de auteurs te vernemen of hun lymfocyten-stimulatie-test verricht is mét en zónder bijvoeging van serum van de patiënte. Indien er met toevoeging van serum van patiënte opnieuw géén stimulatie optreedt, is het onwaarschijnlijk dat cellulaire immuniteit een rol speelt en berust de hemolyse wellicht op antistoffen, welke met de huidige technieken nog niet aantoonbaar zijn. Indien het zo is, dat met toevoeging van het serum van patiënte wél stimulatie optreedt, kan men daaruit concluderen, dat de cellulaire immuniteit wellicht een rol speelt en bovendien is de antistof indirect aangetoond.

Literatuur: CLANCY, R. L. (1972) Cellular immunity to autologous platelets and serum-blocking factors in idiopathic thrombocytopenic purpura. *Lancet* I, 6. — HANDIN, R. J., W. F. PIESSENS en W. C. MOLONEY (1973) Stimulation of non immunized lymphocytes by platelet-antibody complexes in idiopathic thrombocytopenic purpura. *New Engl. J. Med.* 289, 714. — KURSTJENS, R. M. A. en V. A. J. M. KUNST (1974) Ernstige hemolytische transfusiëreactie zonder in het serum aantoonbare antistoffen. *Ned. T. Geneesk.* 118, 367. — MÖLLER, G. (1969) Induction of DNA synthesis in normal human lymphocyte cultures by antigen-antibody complexes. *Clin. exp. Immunol.* 4, 65. — PIESSENS, W. F., J. WYBRAN, J. MANASTER en P. A. STRIJCKMANS (1970) Lymphocyte transformation induced by autologous platelets in a case of thrombocytopenic purpura. *Blood* 36, 421.

Leiden, maart 1974

F. E. ZWAAN

Er werd geen lymfocytenkweek verricht met toevoeging van serum van de patiënte zelf. Het lijkt echter zeker de moeite waard om alsnog deze proef uit te voeren.

Indien ook dan geen stimulatie optreedt, mag echter het bestaan van cellulaire immuniteit niet worden uitgesloten. Indien wel stimulatie optreedt, moet de voornaamste conclusie zijn, dat een serumfactor (antistoffen?) indirect is aangetoond.

Nijmegen, april 1974

V. A. J. M. KUNST

Niet-narcotische analgetica

In het fraaie door K. J. BALMUS, D. K. F. MEYER en L. MEYLER (1974) gegeven overzicht komen onder het hoofdstuk salicylaten, bijwerkingen, enkele zinnen voor die samenhangen met onjuiste of te vage probleemstelling. „Bij chronisch gebruik ontstaat occult bloedverlies...” „Daarnaast blijkt dat de meeste patiënten die wegens een ernstige maagbloeding in het ziekenhuis worden opgenomen, in de uren daaraan voorafgaand acetosal hebben gebruikt.” Hier worden chronische acetosalgebruikers vergeleken met mensen, die — wat hun voorgaand acetosalgebruik ook zou zijn geweest — na een enkele toediening een ernstige maagbloeding krijgen. Beide ongelijkwaardige groepen worden rechtstreeks vergeleken; dat blijkt nog uit de zin: „Waarom de ene patiënt weinig bloed verliest en de ander veel, is niet bekend.”

Wanneer men over de laatste kwestie een onderzoek zou willen instellen, zou men zich bovendien moeten afvragen op grond van welke maatstaven wordt vastgesteld of de maagbloeding waarvoor de patiënt werd opgenomen een ernstige is en of ze begonnen is ná het nemen van acetosal — een haast onmogelijke opgave.

De vraag „waarom ernstige maagbloedingen zo vaak optreden tijdens weekeinde en feestdagen” is verkeerd gesteld. Klaarblijkelijk bedoelt men zich af te vragen, waarom ze bij voorkeur op deze tijden in het ziekenhuis worden opgenomen. Die voorkeur zou mede afhankelijk kunnen zijn van vrijgekomen plaats, van grotere bereidheid tot opname bij de patiënt of van sterkere neiging tot opname van de kant van de huisarts.

Literatuur: BALMUS, K. J., D. K. F. MEYER en L. MEYLER (1974) *Ned. T. Geneesk.* 118, 377.

Aalst-Waalre, maart 1974

G. F. VAN BALEN

Uit ons artikel blijkt duidelijk dat het om twee verschillende groepen gaat en dat de schijnbare vergelijking van deze twee groepen — die, zoals collega VAN BALEN terecht opmerkt, inderdaad niet met elkaar vergeleken moeten worden — teweeg wordt gebracht door hun gemeenschappelijke genese (acetosalgebruik).

Een tweede punt is, welke maatstaven men voor een onderzoek wil hanteren. Het is inderdaad moeilijk de samenhang tussen een maagbloeding en acetosalgebruik te onderzoeken, maar het is niet onmogelijk.

Aan de verhoogde opname van patiënten met een maagbloeding tijdens weekeinde en feestdagen kunnen inderdaad de door collega VAN BALEN genoemde factoren ten grondslag liggen, doch dit geldt evenzeer voor andere, tijdens die dagen opgenomen, patiënten. Wij menen dat voorts nog een specifieke relatie met alcohol-(ab)usus zou kunnen bestaan.

Groningen, maart 1974

K. J. BALMUS